

Bydgoszcz, dnia 4 listopada 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.III.9421.4.14.2019.HP

**Pani
Gabriela Trzeciakowska
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Mroczy**

Wojewoda Kujawsko - Pomorski stosownie do art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn.zm.) - zwanej dalej ustawą o pomocy społecznej oraz § 17 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543 z późn. zm.) - zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, przekazuje niniejsze zalecenia pokontrolne.

W dniach 13-19 czerwca 2019 r. inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, działający na podstawie upoważnienia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, przeprowadzili kontrolę problemową w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mroczy – zwanym dalej również Ośrodkiem lub MGOPS.

Tematyka kontroli dotyczyła:

- 1) struktury zatrudnienia w oparciu o wskaźnik zatrudnienia wynikający z art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy o pomocy społecznej;
- 2) organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone);
- 3) organizowania i świadczenia usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych na terenie gminy (zadanie własne);
- 4) kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.

Kontrolą został objęty okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2018 r.

Celem kontroli było przedstawienie stanu faktycznego w obszarze objętym tematyką kontroli, w tym ustalenie ewentualnych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków. Szczegółowe wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli.

Przedmiotowy protokół w dniu 31 lipca 2019 r. został podpisany przez kierownika jednostki podlegającej kontroli.

W trakcie kontroli ustalono, iż Dyrektor Ośrodka posiada stosowne upoważnienie Burmistrza Miasta i Gminy Mrocza do wydawania decyzji administracyjnych

w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej. Na wniosek Dyrektora MGOPS, upoważnienie w powyższym zakresie posiada również jeden z pracowników zatrudnionych w Ośrodku.

W obszarze struktury zatrudnienia kontrola wykazała, iż MGOPS spełnia wymóg określony w art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy o pomocy społecznej. W Ośrodku zatrudnionych jest 5 pracowników socjalnych, w pełnym wymiarze czasu pracy, uprawnionych do przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych.

W trakcie szczegółowej analizy podziału rejonów w okresie objętym kontrolą oraz ilości środowisk przypadających na jednego pracownika socjalnego stwierdzono, iż podział ten był racjonalny.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku posiadają aktualne zakresy czynności, a z racji przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych otrzymują dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł. Dodatek ten przyznawany jest w sposób prawidłowy, tzn. nie jest wliczany do wynagrodzenia zasadniczego, lecz stanowi jego uzupełnienie.

Kontrola wykazała, że pracownicy socjalni posiadają stosowne legitymacje, wydane w oparciu o § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1788) – zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W zakresie organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone) ustalono, iż w 2018 r. pomocą w tej formie objęto trzy rodziny. Akta świadczeniobiorców zawierały wszystkie wymagane dokumenty warunkujące przyznanie pomocy, tj. wnioski o pomoc, rodzinne wywiady środowiskowe wraz z niezbędnymi załącznikami i zaświadczeniami oraz decyzje administracyjne.

Postępowania administracyjne wszczynane były na wniosek Strony. Na wnioskach o pomoc umieszczone były pieczętki z datą wpływu. Na podstawie dokumentacji stwierdzono, że osoby, którym przyznano dane świadczenie kwalifikowały się do tej formy pomocy.

W aktach świadczeniobiorców znajdowały się wymagane informacje dotyczące korzystania usługobiorców (dzieci) z różnych form terapii oferowanej przez placówki oświatowe.

Rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzane były przez pracowników Ośrodka w terminach zgodnych z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, a decyzje administracyjne wystawiane w terminie zgodnym z art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 z późn. zm.) – zwanego dalej Kodeksem postępowania administracyjnego.

Wydane decyzje zawierały elementy określone w art. 107 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. W podstawach prawnych przywoływano rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.) – zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Decyzje administracyjne zawierały aktualne

publikatory wskazanych przepisów prawa. Wszystkim decyzjom nadawano rygor natychmiastowej wykonalności w trybie art. 108 Kodeksu postępowania administracyjnego.

MGOPS ustalając procent odpłatności za usługi we wszystkich analizowanych przypadkach stosował się do § 4 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługobiorcy ponosili odpłatność, nie było przypadku zwolnienia z odpłatności.

Zgodnie z § 4 pkt 7 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych „jeżeli wyliczona kwota odpłatności za specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest niższa od kwoty określonej w art. 38 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, odpłatności nie pobiera się”. Kontrola wykazała, iż w jednym przypadku nie powinna zostać pobrana opłata w miesiącu maju 2018 r. tj. kwota odpłatności wynosząca 11,55 zł i lipcu 2018 r. tj. kwota odpłatności wynosząca 15,40 zł.

Decyzje administracyjne doręczono zgodnie z obowiązującymi zasadami określonymi w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Realizacją specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w badanym okresie zajmowało się trzech specjalistów na podstawie umów zlecenia. Kwalifikacje realizatorów usług były zgodne z § 3 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Wykonanie usług świadczeniobiorcy potwierdzali własnoręcznym podpisem na kartach pracy. Odnotowywane było w nich każdorazowe wejście specjalisty w środowisko. Na podstawie ww. kart następowało prawidłowe rozliczenie ewidencji godzin pracy realizatorów usług.

W okresie kontrolowanym Ośrodek nie wydał decyzji odmownych w powyższym zakresie, jak również klienci nie złożyli odwołań od wydanych decyzji przyznających specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tematyka kontroli obejmowała również prawidłowość organizowania i świadczenia usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych na terenie gminy (zadanie własne).

W okresie objętym kontrolą MGOPS realizował tę formę pomocy w oparciu o uchwały, podjęte przez Radę Miejską w Mroczy w sprawie ustalenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, a także szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat oraz trybu ich pobierania. Kontrola wykazała, iż aktualnie obowiązująca uchwała Nr XLVI/380/2018 Rady Miejskiej w Mroczy nie zawiera zapisu zgodnego z art. 50 ust 6 ustawy o pomocy społecznej o wyłączeniu specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W trakcie kontroli stwierdzono rozbieżność pomiędzy danymi zawartymi w sprawozdaniu rocznym MRPiPS-03R w zakresie liczby osób, którym przyznano decyzją usługi opiekuńcze, w porównaniu z rejestrem osób objętych usługami, prowadzonym przez Ośrodek.

Akta klientów poddane kontroli zawierały wszystkie wymagane dokumenty warunkujące przyznanie pomocy w powyższej formie. Na wnioskach o pomoc umieszczone

były pieczętki z datą wpływu. Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że osoby, którym przyznano decyzją pomoc w formie usług opiekuńczych kwalifikowały się do tej formy pomocy. Usługi świadczone były wyłącznie od poniedziałku do piątku w godzinach 7-15.

Z uwagi na specyfikę powyższej formy pomocy zasadne byłoby przedstawianie w rodzinnym wywiadzie środowiskowym w szerszym zakresie sytuacji zdrowotnej świadczeniobiorców, ich stopnia zaradności, zaangażowania rodziny, sąsiadów i inne informacje uzasadniające przyznany zakres pomocy oraz godziny jej realizacji.

Rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzane były przez pracowników Ośrodka w terminach zgodnych z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, a decyzje administracyjne wystawiane w terminie zgodnym z art. 35 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Zgodnie z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej Ośrodek, przyznając usługi opiekuńcze, ustalał ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Kontrola wykazała, że decyzje w sprawach świadczeń w formie usług opiekuńczych wydane w okresie kontrolowanym, zarówno przyznające świadczenia jak i zmieniające, zawierały elementy określone w art. 107 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.

W związku ze zmianą od 1.10.2018 r. kryteriów dochodowych oraz koniecznością ponownego przeliczenia odpłatności ponoszonej przez klienta, Ośrodek wszczynał postępowanie administracyjne i wydawał decyzje zmieniające. W podstawie prawnej decyzji zmieniającej nie stosowano przepisu szczególnego, wynikającego z art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, jednakże powoływano się na ww. artykuł w uzasadnieniu decyzji.

W podstawach prawnych skontrolowanych decyzji administracyjnych umieszczony był art. 108 Kodeksu postępowania administracyjnego, gdyż decyzjom nadawano rygor natychmiastowej wykonalności ze względu na wyjątkowo ważny interes Strony. Decyzje administracyjne doręczane były adresatom w sposób zgodny z zapisami określonymi w Kodeksie postępowania administracyjnego. Z chwilą rozpoczęcia realizacji usług opiekuńczych u klientów, wnioskodawcy posiadali wydane przez MGOPS decyzje administracyjne.

Wykonanie usług świadczeniobiorcy potwierdzali własnoręcznym podpisem na „Zestawieniu miesięcznych usług opiekuńczych”. Odnotowywane było w nich każdorazowe wejście w środowisko. Zapisy zawierały m.in. informacje o dacie i godzinach wykonywania usług. Osoba, u której realizowane były usługi, potwierdzała obecność opiekuna w środowisku w danym dniu i o ustalonych godzinach. Dokumentacja prowadzona była w sposób rzetelny.

Kontrola zestawień w badanych aktach świadczeniobiorców za miesiące kwiecień, czerwiec i grudzień 2018 r. nie wykazała nieprawidłowości. W okresie poddanym kontroli Ośrodek prawidłowo obliczał odpłatność klientów.

Zespół kontrolny ustalił, iż w 2018 r. Ośrodek nie realizował pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Dyrektor MGOPS oświadczył, iż w okresie kontrolowanym nie wydano decyzji odmownych w zakresie realizacji usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, należących do zadań własnych gminy.

W obszarze kierowania do domów pomocy społecznej (w skrócie: dps) i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, kontrola wykazała, iż w badanym okresie Ośrodek ponosił odpłatność za 6 osób, które przebywały w domach różnego typu, z tego

2 osoby zostały umieszczone w dps w 2018 r.

Poddana kontroli dokumentacja była kompletna, zawierała wszystkie wymagane przepisami dokumenty, stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Dokonując analizy dokumentacji osób skierowanych do dps w okresie kontrolowanym, zwrócono szczególną uwagę na spełnienie wymogu określonego w art. 54 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, dotyczącego okresu oczekiwania na umieszczenie. Na podstawie przedłożonej dokumentacji ustalono, iż okres oczekiwania wynosił około miesiąca.

W aktach znajdowały się zgody klientów na umieszczenie w domu pomocy społecznej. Udzielenie pomocy poprzedzał wywiad środowiskowy, w wyniku którego ustalano sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową. Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku, w tym zaświadczenia lekarskiego, ustalono, że osoby spełniały przesłanki dot. skierowania do odpowiedniego dla nich typu domu.

Rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzane były przez pracowników Ośrodka w terminach zgodnych z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W ramach pracy socjalnej podejmowane były również działania, ukierunkowane w stronę rodziny. Dotyczyły one m.in. ustalenia możliwości współpracy osób spokrewnionych w pokrywaniu kosztów pobytu mieszkańca w dps. MGOPS stosował art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „kierownik ośrodka pomocy społecznej ustala w drodze umowy z małżonkiem, zstępnymi przed wstępnymi mieszkańca domu wysokość wnoszonej przez nich opłaty za pobyt tego mieszkańca w domu pomocy społecznej (...)”. Umowy były zawierane z osobami zobowiązanymi do ponoszenia odpłatności zgodnie z art. 61 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Każdorazowo postępowanie administracyjne zakończono wydaniem decyzji o skierowaniu do konkretnego domu, ze wskazaniem jego typu. Informowano również Stronę, iż opłata za pobyt w dps będzie ustalona odrębną decyzją. Po zamieszkaniu klienta w domu, Ośrodek wydawał decyzję ustalającą odpłatność.

W przypadku gdy osoba nie zostaje umieszczona w dps pierwszego dnia danego miesiąca, odpłatność za pierwszy miesiąc pobytu winna być wyliczana proporcjonalnie do liczby dni w miesiącu, począwszy od dnia zamieszkania w dps. Ośrodek wyliczał kwotę prawidłowo, jednak przeliczenia na dni winny znajdować się również w treści decyzji ustalającej odpłatność za dps. Ponadto w decyzjach o odpłatności niewskazane jest, aby w części rozstrzygającej podawać koszt ponoszony przez gminę (decyzja wydawana jest na konkretną osobę, a nie na osobę i na gminę – gmina nie jest Stroną). Powyższa informacja może zostać zawarta w uzasadnieniu decyzji.

MGOPS otrzymywał rachunek/notę księgową, wystawianą przez dom, o wysokości odpłatności za pobyt mieszkańca w dps ponoszonej przez Gminę. Ośrodek zgodnie z rachunkiem/notą księgową uiszczal kwotę na rachunek domu.

Kontrola wykazała, iż w 2018 r. MGOPS nie wydał decyzji odmownych w zakresie skierowania do domów pomocy społecznej.

Wydział Polityki Społecznej, prowadzący kontrolę, ocenia działalność kontrolowanej jednostki, w zakresie objętym kontrolą, **pozytywnie z uchybieniami**¹. Stwierdzone uchybienia odnoszą się do spraw formalno-prawnych oraz sposobu realizacji merytorycznych zadań świadczeń pomocy społecznej. Wynikają one z nieprecyzyjnego stosowania obowiązujących przepisów prawnych przy wykonywaniu zadań ustawowych.

Istniejący stan rzeczy nie skutkuje jednak niewłaściwym wykonywaniem powierzonych zadań, ponieważ uchybienia nie wpływają znacząco na jakość czy też terminowość realizacji zadań przez jednostkę.

Na podstawie § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej wskazuje się Dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy jako osobę odpowiedzialną za powstanie uchybień oraz za podjęcie odpowiednich działań w celu ich usunięcia.

W związku z zakończeniem postępowania kontrolnego z uwzględnieniem terminu, o którym mowa w § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, przekazując powyższe uwagi i wnioski, Wojewoda Kujawsko-Pomorski zaleca:

1. W zakresie sposobu naliczania odpłatności ponoszonej przez klienta za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – stosować zapis zawarty w § 4 pkt 7 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. W oparciu o powyższe unormowanie prawne uregulować odpłatność poniesioną przez ██████████
za miesiące: maj 2018 r. oraz lipiec 2018 r.
Termin wykonania: bez zbędnej zwłoki.
2. Uregulować treść uchwały Rady Miejskiej w Mroczy w sprawie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych – uwzględniając zapis „z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi”, zgodnie z art. 50 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej.
Termin wykonania: bez zbędnej zwłoki
3. W odniesieniu do pomocy w formie usługowej, w szerszym zakresie przedstawiać w rodzinnych wywiadach środowiskowych sytuację zdrowotną świadczeniobiorców,

¹ Wojewoda Kujawsko-Pomorski stosuje 5 stopniową skalę oceny: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna nieprawidłowościami, negatywna (Zarządzenie nr 371/2017). Przez uchybienie – należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań. Przez nieprawidłowość – należy przez to rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub nierzetelne, a w przypadku kontroli wykonywania zadań – nieskuteczne, niewydajne lub nieoszczędne.

ich stopień zaradności, zaangażowanie rodziny, sąsiadów – w celu ustalenia odpowiedniego zakresu wsparcia oraz godzin realizacji usług opiekuńczych.

Termin wykonania: na bieżąco

4. W decyzji ustalającej odpłatność klienta za pobyt w domu pomocy społecznej – wskazywać kwotę odpłatności za pierwszy miesiąc pobytu, w wysokości proporcjonalnej do ilości dni w miesiącu, począwszy od dnia zamieszkania w domu.

Termin wykonania: na bieżąco

5. W części orzekającej decyzji dotyczącej odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej - nie umieszczać informacji o wysokości kosztu, ponoszonego przez Gminę.

Termin wykonania: na bieżąco

6. Sprawozdania resortowe MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, sporządzać w sposób rzetelny.

Termin wykonania: na bieżąco.

W wyżej wymienionych kwestiach działalność Ośrodka wymaga podjęcia stosownych działań. Po zrealizowaniu powyższych zaleceń jednostka będzie wykonywać zadania statutowo-ustawowe, w zakresie objętym tematyką kontroli, w sposób prawidłowy.

Zgodnie z art. 128 ust. 1 - 7 ustawy o pomocy społecznej:

1. Wojewoda w wyniku przeprowadzonych przez zespół inspektorów czynności, o których mowa w art. 126 cyt. wyżej ustawy, może wydać jednostce organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostce zalecenia pokontrolne.
2. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
3. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
4. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków.
5. W przypadku uwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w ust. 2, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w ust. 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
6. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.

7. Organ, o którym mowa w ust. 6, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić wojewodę o podjętych czynnościach.

W przypadku nie wniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

W przypadku braku realizacji zaleceń pokontrolnych zostanie wszczęte postępowanie administracyjne, zgodnie z art. 130 i 131 ustawy o pomocy społecznej.

Z up. Wojewody Kujawsko-Pomorskiego

Józef Ramlau

Wicewojewoda

Do wiadomości:

Burmistrz Miasta i Gminy Mroczka